T091 ATĐ 3 (25) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q23-Tạp Uẩn-Luận về Bổ Đặc Già La

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

CHÖÔNG I: TAÏP UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Ba: LUAÄN VEÀ BOÅ-ÑAËC-GIAØ-LA

LUAÄN VEÀ BOÅ-ÑAËC-GIAØ-LA (Phaàn 1)

Neân Boå-ñaëc-giaø-la, ñoái vôùi möôøi hai chi duyeân khôûi cuûa ñôøi naøy, coù maáy quaù khöù, maáy vò lai, maáy hieän taïi? Nhö vaäy, nhöõng chöông vaø giaûi thích veà nghóa töøng chöông ñaõ lónh hoäi roài, tieáp ñeán caàn phaûi giaûi thích roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå bieåu hieän nghóa lyù ñuùng ñaén, nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp Theå cuûa quaù khöù - vò lai chaúng phaûi laø thaät coù, hieän taïi tuy coù nhöng laø voâ vi. Vì ngaên chaën toâng chæ aáy maø bieåu hieän roõ raøng Theå cuûa quaù khöù - vò lai laø thaät coù, hieän taïi laø höõu vi bôûi vì thuoäc veà löu chuyeån (Theá). Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp raèng duyeân khôûi laø voâ vi; nhö luaän giaû thuoäc phaùi Phaân Bieät. Hoûi: Hoï döïa vaøo ñaâu maø ñöa ra caùch noùi nhö vaäy? Ñaùp: Bôûi vì hoï döïa vaøo kinh. Nghóa laø trong kinh noùi: “Nhö Lai xuaát theá hay khoâng xuaát theá, thì phaùp vaãn toàn taïi trong phaùp taùnh. Phaät töï mình thaønh baäc Ñaúng Giaùc maø khai baøy roõ raøng cho ngöôøi khaùc...” Vì vaäy bieát raèng duyeân khôûi laø phaùp voâ vi. Vì ngaên chaën toâng chæ aáy maø bieåu hieän roõ raøng duyeân khôûi laø phaùp höõu vi bôûi vì thuoäc veà ba ñôøi, chöù khoâng coù phaùp voâ vi thuoäc veà ba ñôøi. Hoûi: Neáu phaùp duyeân khôûi chaúng phaûi laø voâ vi, thì seõ giaûi thích nhö theá naøo veà kinh maø hoï ñaõ daãn chöùng? Ñaùp: Bôûi vì kinh noùi veà nghóa quyeát ñònh cuûa nhaân quaû, nghóa laø Phaät xuaát theá hay khoâng xuaát theá, thì voâ minh vaãn quyeát ñònh laø nhaân cuûa caùc haønh, caùc haønh quyeát ñònh laø quaû cuûa voâ minh, nhö vaäy cho ñeán Sinh quyeát ñònh laø nhaân cuûa Laõo töû, Laõo töû quyeát ñònh laø quaû cuûa Sinh. Phaùp vaãn toàn taïi trong phaùp taùnh laø nghóa ñaõ ñöôïc quyeát ñònh, chöù khoâng phaûi laø nghóa cuûa voâ vi, yù trong kinh laø nhö vaäy. Neáu khoâng nhö vaäy thì trong kinh cuõng noùi: “Nhö Lai xuaát theá hay khoâng xuaát theá, thì phaùp vaãn toàn taïi trong phaùp taùnh, Saéc luoân luoân laø töôùng Saéc, cho ñeán Thöùc luoân luoân laø Töôùng thöùc, Ñòa luoân luoân laø töôùng cöùng cho ñeán Phong luoân luoân laø töôùng ñoäng, Haùt-leâ-ñöùc-keâ luoân luoân laø vò ñaéng, Yeát-truùc-ca-loâ-töù-ni luoân luoân laø vò cay.” Leõ naøo naêm uaån... cuõng laø voâ vi hay sao? Naêm uaån ñaõ laø höõu vi thì duyeân khôûi cuõng nhö vaäy, nghóa laø

töï töôùng cuûa naêm uaån... ñaõ ñöôïc quyeát ñònh cho neân noùi nhö vaäy, duyeân khôûi cuõng döïa vaøo nhaân quaû ñaõ ñöôïc quyeát ñònh cho neân noùi nhö vaäy. Vì ngaên chaën nhöõng caùi chaáp sai khaùc nhö vaäy ñeå bieåu hieän roõ raøng nghóa lyù chính xaùc, cho neân soaïn ra luaän naøy. Trong naøy, luaän giaûi ñaõ môû ñaàu phaàn luaän thuaän theo bieän giaûi veà naêm söï vieäc: 1. Vì sao chæ noùi ñeán neân

Boå-ñaëc-giaø-la? 2. Noùi nhö theá naøo laø neân Boå-ñaëc-giaø-la? 3. Vì sao chæ noùi ñeán ñôøi naøy? 4. Noùi nhö theá naøo laø ñôøi naøy? 5. Noùi nhö theá naøo laø hieän taïi? Vì sao chæ noùi ñeán neân Boå-ñaëc-giaø-la? Bôûi vì traùnh caùi loãi vöøa nhieàu vöøa roái tong vaên luaän, neáu noùi taát caû Boå-ñaëc-giaø-la thì vaên luaän vöøa nhieàu vöøa roái cuõng trôû thaønh voâ duïng, neáu noùi neân thì bieát nhöõng Boå-ñaëc-giaø-la khaùc cuõng nhö vaäy. Noùi nhö theá naøo laø neân Boå-ñaëc-giaø-la? Neáu coù traûi qua taát caû möôøi hai chi naøy nhö baäc thang böôùc leân cao, thì ôû ñaây ñaõ noùi ñeán. Nghóa laø neáu quaù khöù khôûi leân Voâ minh - Haønh, thì daãn daét ñöôïc Thöùc-Danh saéc- Luïc xöù -Luùc-Thoï trong hieän taïi, laïi töø hieän taïi khôûi leân AÙi - Thuû - Höõu, daãn daét ñöôïc Sinh - Laõo töû cuûa vò lai, laø neân Boå-ñaëc-giaø-la ñaõ noùi ñeán ôû ñaây. Neáu nhö coù ngöôøi trong quaù khöù khôûi leân Voâ minh - Haønh, daãn daét ñöôïc Thöùc cho ñeán Thoï tong hieän taïi, hieän taïi khoâng coøn khôûi leân AÙi- Thuû - Höõu daãn daét ñöôïc Sinh - Laõo töû caû vò lai, thì khoâng phaûi laø vaán ñeà noùi ñeán ôû ñaây. Nhö trong chöông Trí uaån noùi: “Thaønh töïu taùm chi goïi laø haønh giaû baäc Hoïc.” Nhö theá naøo laø baäc Hoïc, thì chöông aáy ñaõ noùi: “Neáu coù ngöôøi traûi qua taát caû Tam-ma-baùt-ñeà nhö baäc thang böôùc leân cao.” Ñieàu naøy trong chöông aáy ñaõ noùi. Nghóa laø neáu tröôùc tieân böôùc vaøo Ñònh coù taàm-coù töù, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh khoâng coù taàm - khoâng coù töù, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh khoâng coù taàm - khoâng coù töù, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh Voâ Saéc, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh Dieät taän, rôøi khoûi Ñònh Dieät taän daáy khôûi taâm höõu laäu hieän roõ tröôùc maét, thì trong chöông aáy noùi ñeán ñieàu ñoù. Neáu coù ngöôøi tröôùc tieân böôùc vaøo Ñònh coù taàm-coù töù, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh khoâng coù taàm - khoâng coù töù, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh Voâ saéc, tieáp ñeán tieán vaøo Ñònh Dieät taän, rôøi khoûi Ñònh Dieät taän daáy khôûi taâm voâ laäu hieän roõ tröôùc maét, thì khoâng phaûi laø vaán ñeà maø chöông aáy noùi ñeán - vaû laïi, nhö kinh noùi: “Tröôùc troâng thaáy ngöôøi con gaùi hình daùng dung maïo ñoan chaùnh treû trung raát vui thích, tieáp ñeán laïi thaáy ngöôøi aáy giaø yeáu gaày goø, tieáp ñeán laïi thaáy ngöôøi aáy beänh naëng khoán khoå, tieáp ñeán laïi thaáy ngöôøi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 23 411

aáy cheát traûi qua neân ngaøy cho ñeán baûy ngaøy, tieáp ñeán laïi thaáy ngöôøi aáy phình töôùng maùu muû röûa naùt, tieáp ñeán laïi thaáy thaân aáy xöông coát rôøi raõ khoâng coøn maùu thòt..., sau ñoù laïi thaáy haøi coát aáy muïc naùt baïc xaùm nhö maøu chim boà caâu.” Neáu coù ngöôøi traûi qua taát caû caùc giai ñoaïn nhö ñaõ noùi ôû treân, thì ñoù laø nhöõng ñieàu trong kinh aáy noùi ñeán. Neáu khoâng nhö vaäy thì khoâng phaûi laø kinh aáy ñaõ noùi. Trong naøy cuõng nhö vaäy, chæ noùi laø traûi qua taát caû möôøi hai chi, chöù khoâng noùi ñeán nhöõng gì khaùc. Vì sao chæ noùi ñeán ñôøi naøy? Bôûi vì noùi ñeán ñôøi hieän taïi thì bieát quaù khöù - vò lai cuõng nhö vaäy, cho neân khoâng coù gì khaùc. Noùi nhö theá naøo laø ñôøi naøy? Nghóa laø neân chuùng ñoàng phaàn thì noùi laø ñôøi naøy. Noùi nhö theá naøo laø hieän taïi? Nghóa laø noùi veà chuùng ñoàng phaàn hieän taïi, chöù khoâng noùi ñeán saùt-naêng hieän taïi vaø phaàn vò hieän taïi. Hoûi: Neân Boå-ñaëc-giaø-la ñoái vôùi

möôøi hai chi duyeân khôûi cuûa ñôøi naøy, coù maáy quaù khöù, maáy vò lai, maáy hieän taïi? Ñaùp: Hai quaù khöù, ñoù laø Voâ minh - Haønh; hai vò lai, ñoù laø Sinh - Laõo töû; taùm hieän taïi, ñoù laø Thöùc - Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï - AÙi- Thuû - Höõu. Hoûi: Möôøi hai chi naøy ñeàu coù ñuû quaù khöù - vò lai - hieän taïi, taïi sao chæ noùi quaù khöù vaø vò lai ñeàu coù hai chi, maø hieän taïi thì coù taùm chi? Ñaùp: Ngöôøi khoâng coù Tueä nhaõn thì duøng nhaân hieän taïi ñeå suy ra quaû vò lai, duøng quaû hieän taïi ñeå suy ra nhaân quaù khöù, coù theå bieát cuõng coù nhaân quaû, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Duøng nhaân hieän taïi, nghóa laø AÙi - Thuû vaø Höõu; suy ra quaû vò lai, ñoù laø Sinh - Laõo töû. Duøng quaû hieän taïi, ñoù laø Thöùc - Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc vaø Thoï; suy ra nhaân quaù khöù, ñoù laø Voâ minh - Haønh - Ñöùc Theá Toân muoán khieán cho ngöôøi khoâng coù Tueä nhaõn, duøng nhaân - quaû hieän taïi ñeå suy ra coù quaù khöù - vò lai, vì vaäy vaãn coù theå lo lieäu ñöôïc nhöõng vieäc laøm. Quaû cuûa ñôøi quaù khöù - nhaân cuûa ñôøi vò lai, caên cöù vaøo ñaây laøm Moân cuõng coù theå bieát laø coù, cho neân luaän naøy chæ ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, noùi coù hai chi trong quaù khöù töùc laø ngaên chaën caùi chaáp veà sinh töû voán khoâng coù maø nay coù, noùi coù hai chi trong vò lai töùc laø ngnaê chaën caùi chaáp veà sinh töû coù roài trôû laïi khoâng coù, noùi coù taùm chi hieän taïi laø thaønh laäp nhaân quaû sinh töû noái tieáp nhau. Nhö vaäy, söï nghieäp giaùo hoùa cuûa Nhö Lai ñaõ troïn veïn, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, noùi coù hai chi trong quaù khöù töùc laø ngaên chaën veà Thöôøng kieán, noùi coù hai chi trong vò lai töùc laø ngaên chaën veà Ñoaïn kieán, noùi coù taùm chi hieän taïi töùc laø bieåu hieän roõ raøng Trung ñaïo. Nhö vaäy, söï nghieäp giaùo hoùa cuûa Nhö Lai ñaõ troïn veïn, cho neân ñöa ra caùch boùi nhö vaäy. Laïi nöõa, noùi coù hai chi trong quaù khöù töùc laø bieåu

hieän sinh töû coù nhaân, noùi coù hai chi trong vò lai töùc laø bieåu hieän sinh töû coù quaû, noùi coù taùm chi hieän taïi töùc laø bieåu hieän nhaân quaû noái tieáp nhau, töø ñaây höõu tình coù theå lo lieäu ñöôïc nhöõng vieäc laøm, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, noùi coù hai chi trong quaù khöù laø loaïi boû söï ngu doát veà thôøi gian tröôùc, noùi coù hai chi trong vò lai laø loaïi boû söï ngu doát veà thôøi gian sau, noùi coù taùm chi hieän taïi laø loaïi boû söï ngu doát veà thôøi gian giöõa, töø ñaây höõu tình coù theå lo lieäu ñöôïc nhöõng vieäc laøm, cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Laïi nöõa, trong naøy chæ noùi veà nhaân quaû neân ñôøi, nghóa veà nhaân quaû cuûa ñôøi khaùc theo nhö vaäy coù theå bieát ñöôïc, cho neân ñöa ra caùch noùi naøy. Luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi nhö vaäy: “Theá naøo laø phaùp duyeân khôûi? Nghóa laø taát caû phaùp höõu vi.” Hoûi: Luaän naøy vaø luaän aáy ñaõ noùi coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Luaän naøy noùi laø Baát lieãu nghóa, luaän aáy noùi laø lieãu nghiaõ. Luaän naøy noùi coù nghóa khaùc, luaän aáy noùi khoâng coù nghóa gì khaùc. Luaän naøy noùi coù yù saâu kín, luaän aáy noùi khoâng coù yù saâu kín. Luaän naøy noùi coù nhaân rieâng bieät, luaän aáy noùi khoâng coù nhaân rieâng bieät. Luaän naøy noùi laø theá tuïc, luaän aáy noùi laø Thaéng nghóa. Luaän naøy chæ noùi phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình, luaän aáy noùi chung veà

phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình vaø khoâng phaûi soá höõu tình. Luaän naøy chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi coù caên, luaän aáy noùi chung veà phaùp duyeân khôûi coù caên vaø khoâng coù caên. Luaän naøy chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi coù Taâm, luaän aáy noùi chung veà phaùp duyeân khôûi coù Taâm vaø khoâng coù Taâm. Luaän naøy chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi chaáp thoï, luaän aáy noùi chung veà phaùp duyeân khôûi chaáp thoï vaø chaúng phaûi laø chaáp thoï. Laïi nöõa, duyeân khôûi coù boán loaïi: 1. Saùt-naêng. 2. Raøng buoäc vôùi nhau. 3. Phaàn vò. 4. Noái tieáp xa. Luaän naøy noùi veà phaàn vò vaø noái tieáp xa, luaän aáy noùi veà saùt-naêng vaø raøng buoäc vôùi nhau. Hoûi: vì sao luaän naøy chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soáõ höõu tình? Ñaùp: Laø yù cuûa ngöôøi soaïn luaän muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, khoâng coù caàn phaûi vaën hoûi veà yù cuûa ngöôøi soaïn luaän naøy, bôûi vì ngöôøi soaïn luaän döïa vaøo kinh maø soaïn luaän, trong kinh chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình, cho neân luaän naøy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Döïa vaøo luaän maø phaùt sinh luaän, vì sao Ñöùc Theá Toân chæ noùi

veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình? Ñaùp: Bôûi vì quaùn saét caên duyeân maø giaùo hoùa, nghóa laø Ñöùc Phaät quaùn saùt caên duyeân cuûa höõu tình ñaõ ñöôïc giaùo hoùa aáy neân nghe gì thích hôïp, chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình, thì coù theå hieåu roõ raøng vaø laøm ñöôïc nhöõng vieäc ñaùng laøm, cho neân ñöa ra caùch noùi naøy. Laïi nöõa, vì thuaän vôùi chi Höõu, nghóa laø soá höõu tình tuøy thuaän vôùi chi Höõu, thì nghóa aáy laø hôn haún. Phaùp cuûa soá höõu tình töø voâ thæ ñeán nay xoay troøn trong ba coõi noái tieáp nhau maõi khoâng döùt, nghóa veà Höõu hôn haún cho neân goïi laø Höõu. Phaùp cuûa soá höõu tình tuøy thuaän vôùi Höõu naøy cho neân goïi laø chi Höõu, vì vaäy Ñöùc Theá Toân chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình, luaän naøy döïa vaøo kinh aáy cuõng chæ noùi veà phaùp duyeân khôûi thuoäc soá höõu tình. Laïi nöõa, caùc loaøi höõu tình töø voâ thæ ñeán nay xoay troøn trong sinh töû nhaän chòu khoå naõo voâ cuøng, ñeàu do chaáp tröôùc meâ laàm veà phaùp cuûa soá höõu tình, cho neân Ñöùc Theá Toân chæ khai thò cho hoï veà phaùp duuyen khôûi thuoäc soá höõu tình, luaän naøy döïa vaøo kinh aáy maø ñöa ra caùch noùi mhö vaäy. Hoûi: Nhö vaäy, töï taùnh cuûa duyeân khôûi laø gì? Ñaùp: Naêm uaån vaø boán uaån laø töï taùnh cuûa duyeân khôûi ñaõ noùi trong luaän naøy, nghóa laø coõi Duïc vaø coõi Saéc laáy naêm uaån laøm töï taùnh, neáu coõi Voâ saéc thì laáy boán uaån laøm töï taùnh. Nhö noùi veà töï taùnh, töôùng phaàn cuûa ngaõ - vaät vaø taùnh voán coù cuõng nhö vaäy. Ñaõ noùi veà töï taùnh, cho neân nay seõ noùi. Hoûi: Vì sao goïi laø duyeân khôûi, duyeân khôûi laø coù nghóa gì? Ñaùp: Chôø duyeân maø khôûi cho neân goïi laø duyeân khôûi. Chôø nhöõng duyeân naøo? Nghóa laø caùc duyeân nhö nhaân duyeân… Hoaëc coù ngöôøi noùi: Coù duyeân coù theå khôûi cho neân goïi laø duyeân khôûi, nghóa laø coù taùnh - töôùng ñeàu coù theå khôûi. Laïi coù ngöôøi noùi: Thuaän theo coù duyeân maø khôûi cho neân goïi laø duyeân khôûi, nghóa laø caàn phaûi coù duyeân thì phaùp naøy môùi ñöôïc sinh khôûi. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Moïi duyeân

khôûi ñeàu rieâng bieät thuaän theo duyeân ñeàu rieâng bieät hoøa hôïp maø sinh khôûi. Hoaëc laïi coù ngöôøi noùi: Ñeàu thuaän theo duyeân maø khôûi cho neân goïi laø duyeân khôûi. Hoûi: Coù phaùp thuaän theo boán duyeân maø sinh, ñoù laø taâm - taâm sôû; coù phaùp thuaän theo ba duyeân maø sinh, ñoù laø Ñònh Dieät taän vaø Ñònh Voâ töôûng; coù phaùp thuaän theo hai duyeân maø sinh, ñoù laø taát caû saéc vaø nhöõng baát töông öng haønh khaùc; sao noùi laø ñeàu thuaän theo duyeân maø khôûi cho neân goïi laø duyeân khôûi? Ñaùp: Chính laø vì ñieàu naøy cho neân goïi laø Ñeàu. Nghóa laø phaùp caàn

phaûi thuaän theo boán duyeân maø sinh, ñeàu do boán duyeân maø sinh chöù khoâng phaûi laø ba-khoâng phaûi laø hai; phaùp caàn phaûi thuaän theo ba duyeân maø sinh, ñeàu do ba duyeân maø sinh chöù khoâng phaûi laø boán-khoâng phaûi laø hai; phaùp caàn phaûi thuaän theo hai duyeân maø sinh, ñeàu do hai duyeân maø sinh chöù khoâng phaûi laø boán - khoâng phaûi laø ba; cho neân goïi laø Ñeàu. Laïi nöõa, döïa vaøo taêng thöôïng duyeân cho neân noùi laø Ñeàu, nghóa laø moãi neân phaùp vaøo luùc ñang sinh khôûi ñeàu tröø ra töï taùnh coøn laïi taát caû caùc phaùp ñeàu laøm taêng thöôïng duyeân cho phaùp aáy. Laïi nöõa, ñeàu cuøng luùc sinh khôûi cho neân noùi laø Ñeàu, nhö noùi taâm cuûa taát caû caùc höõu tình cuøng sinh - cuøng truù - cuøng dieät. Laïi nöõa, ñeàu do neân saùt-naêng cho neân noùi laø Ñeàu. Laïi nöõa, taát caû ñeàu coù möôøi hai chi naøy, töø voâ thæ ñeán nay cho ñeán luùc chöùng ñöôïc quaû vò Voâ hoïc, cho neân noùi laø Ñeàu. Hoûi: Caùc loaøi höõu tình, hoaëc coù ngöôøi nhaäp Nieát-baøn tröôùc, hoaëc coù ngöôøi nhaäp Nieát-baøn sau, laøm sao coù theå noùi laø phaùp duyeân khôûi nhö nhau? Ñaùp: Bôûi vì ñeàu coù ñuû möôøi hai chi cho neân noùi laø nhö nhau. Laïi nöõa, bôûi vì ñeàu ñaït ñöôïc Nieát-baøn môùi roài boû duyeân khôûi, cho neân noùi laø nhö nhau. Laïi nöõa, töôùng chung cuûa duyeân khôûi khoâng coù baét ñaàu - khoâng coù keát thuùc, taát caû höõu tình cuøng coù phaùp naøy, cho neân noùi laø nhö nhau. Laïi nöõa, ngöôøi nhaäp Nieát-baøn tröôùc thì ñoái vôùi phaùp duyeân khôûi tröôùc ít sau nhieàu, ngöôøi nhaäp Nieát-baøn sau thì ñoái vôùi phaùp duyeân khôûi tröôùc nhieàu sau ít, cho neân noùi laø nhö nhau. Nghóa laø caùc höõu tình ñeàu coù voâ löôïng caùc phaùp duyeân khôûi cuûa quaù khöù - vò lai, tuy ñôøi kieáp löu chuyeån coù ít - coù nhieàu maø Theå aáy tính ra thì taát caû ñeàu nhö nhau. Nhö trong kinh noùi: “Ñöùc Phaät baûo vôùi Tyø kheo: Ta seõ noùi cho oâng bieát veà phaùp duyeân khôûi vaø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Hoûi: Phaùp duyeân khôûi vaø duyeân ñaõ sinh phaùp, sai bieät theá naøo? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Khoâng coù gì sai bieät. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Theá naøo laø phaùp duyeân khôûi? Nghóa laø taát caû caùc phaùp höõu vi. Theá naøo laø duyeân ñaõ sinh phaùp? Nghóa laø taát caû phaùp höõu vi.” Vì vaäy bieát raèng hai phaùp naøy khoâng coù gì sai bieät. Coù Sö khaùc noùi: Cuõng coù sai bieät, nghóa laø teân goïi ñaõ coù sai bieät, bôûi vì phaùp naøy goïi laø phaùp duyeân khôûi, phaùp kia goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, nhaân goïi laø phaùp duyeân khôûi, quaû goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Nhö nhaân - quaû; nhö vaäy naêng taùc -

sôû taùc, naêng thaønh - sôû thaønh, naêng sinh - sôû sinh, naêng chuuyeån - sôû chuyeån, naêng khôûi - sôû khôûi, naêng daãn - sôû daãn, naêng tuïc - sôû tuïc, naêng töôùng - sôû töôùng, naêng thuû - sôû thuû, neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, phaùp sinh tröôùc thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, phaùp sinh sau thì

goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, phaùp quaù khöù thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, phaùp vò lai - hieän taïi thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, phaùp quaù khöù - hieän taïi thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, phaùp vò lai thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, Voâ minh goïi laø phaùp duyeân khôûi, Haønh goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp; cho ñeán Sinh goïi laø phaùp duyeân khôûi, Laõo töû goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Hieáp Toân giaû noùi: “Voâ minh chæ goïi laø phaùp duuyeân khôûi, Laõo töû chæ goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp, möôøi chi giöõa cuõng goïi laø phaùp duyeân khôûi, cuõng goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Hai chi quaù khöù chæ goïi laø phaùp duyeân khôûi, hai chi vò lai chæ goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp, taùm chi hieän taïi cuõng goïi laø phaùp duyeân khôûi, cuõng goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Toân giaû Voïng Maõn noù coù boán caâu phaân bieät: 1. Coù phaùp duyeân khôûi maø khoâng phaûi laø duyeân ñaõ sinh phaùp, nghóa laø phaùp vò lai. 2. Coù duyeân ñaõ sinh phaùp maø khoâng phaûi laø phaùp duyeân khôûi, nghóa laø naêm uaån cuoái cuøng cuûa A-la-haùn tong quaù khöù vaø hieän taïi. 3. Coù phaùp duyeân khôûi cuõng laø duyeân ñaõ sinh phaùp, nghóa laø töø ra naêm uaån cuoái cuøng cuûa A-la-haùn trong quaù khöù vaø hieän taïi, coøn laïi caùc phaùp quaù khöù vaø hieän taïi. 4. Coù phaùp khoâng phaûi laø phaùp duyeân khôûi cuõng khoâng phaûi laø duyeân ñaõ sinh phaùp, nghóa laø phaùp voâ vi. Luaän Taäp Dò Moân vaø luaän Phaùp Uaån ñeàu noùi nhö vaäy: “Neáu Voâ minh sinh Haønh, quyeát ñònh an truù khoâng taïp loaïn, thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, cuõng goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Neáu Voâ minh sinh Haønh, khoâng quyeát ñònh - khoâng an truù maø taïp loaïn, thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp chöù khoâng phaûi laø phaùp duyeân khôûi, cho ñeán Sinh tröø ra Laõo töû, neân bieát cuõng nhö vaäy.” Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Neáu phaùp laø nhaân thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, neáu phaùp coù nhaân thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, neáu phaùp laø hoaø hôïp thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, neáu coù phaùp coù hoøa hôïp thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, neáu phaùp laø Sinh thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, neáu phaùp coù Sinh thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, neáu phaùp laø Khôûi thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, neáu phaùp coù khôûi thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp. Laïi nöõa, neáu phaùp laø Naêng taùc thì goïi laø phaùp duyeân khôûi, neáu phaùp coù Naêng taùc thì goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Chuyeån goïi laø phaùp duyeân khôûi, Tuøy chuyeån goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Toân giaû Giaùc Thieân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Luùc

caùc phaùp sinh goïi laø phaùp duyeân khôûi, caùc phaùp sinh roài goïi laø duyeân ñaõ sinh phaùp.” Trong kinh ñaõ noùi veà phaùp duyeân khôûi vaø duyeân ñaõ sinh phaùp, sai bieät nhö vaäy. Trong luaän naøy chæ noùi ñeán duyeân khôûi thuoäc thôøi gian, nghóa laø möôøi hai phaàn vò thieát laäp möôøi hai chi, trong moãi neân chi ñeàu coù ñuû naêm uaån. Toân giaû Thieát-ma-ñaït-ma noùi raèng: “Trong neân saùt-na coù möôøi hai chi, na nhö khôûi taâm tham maø haïi chuùng sinh, Si töông öng vôùi phaùp naøy laø Voâ minh; Tö töông öng vôùi phaùp naøy laø Haønh; Taâm töông öng vôùi phaùp naøy laø Thöùc; khôûi leân coù bieåu nghieäp nhaát ñònh phaûi coù cuøng luùc vôùi danh saéc, caùc caên cuøng nhau keát baïn trôï giuùp töùc laø Danh saéc vaø Luïc xöù; Xuùc töông öng vôùi phaùp naøy laø Xuùc; Thoï töông öng vôùi phaùp naøy laø Thoï; Tham töùc laø AÙi; chính caùc Trieàn töông öng vôùi phaùp naøy laø Thuû; hai nghieäp thaân-ngöõ ñaõ daáy khoûi laø Höõu; caùc phaùp nhö vaäy daáy khoûi töùc laø sinh; thaønh thuïc laøm cho thay ñoåi laø Laõo, hö hoaïi khoâng coøn laø Töû.” Taâm saân si saùt haïi coù möôøi neân chi bôûi vì khoâng coù chi Aùi, tuy coù lyù naøy maø trong luaän naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc thôøi gian, döïa vaøo möôøi hai phaàn vò thieát laäp möôøi hai chi, trong moãi neân chi ñeàu coù ñuû naêm uaån chöù khoâng phaûi laø saùt-na coù möôøi hai chi. Nhöng luaän Thöùc Thaân laïi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Ñoái vôùi caûnh ñaùng yeâu bôûi vì khoâng bieát gì cho neân khoûi leân thaêm ñaém. Trong naøy, khoâng bieát gì laø Voâ minh, naûy sinh tham ñaém laø Haønh, phaân bieät hieåu roõ laø caûnh laø Thöùc, Thöùc cuøng vôùi uaån laø Danh saéc, Danh saéc ñaõ döïa vaøo caùc caên laø Luïc xöù, Luïc xöù hoøa hôïp laø Xuùc, coù theå tieáp nhaän Xuùc laø Thoï, vui möøng vôùi nhöõng caûm Thoï laø AÙi, AÙi roäng theâm ra laø Thuû, daãn daét nghieäp cuûa ñôøi sau laø Höõu, caùc uaån daáy khoûi laø Sinh, caùc uaån thaønh thuïc laøm cho thay ñoåi laø Laõo, caùc uaån hö hoaïi khoâng coøn laø Töû, beân trong noùng böùc laø Saàu, khoùc loùc ñau thöông laø Bi, naêm thöùc töông öng caûm thoï khoâng bình ñaúng laø Khoå, YÙ thöùc töông öng caûm thoï khoâng bình ñaúng laø Öu, taâm lo laéng laø Naõo, cho ñeán noùi roäng ra.” Hoûi: Thuyeát tröôùc vaø thuyeát sau coù gì sai bieät? Ñaùp: Thuyeát tröôùc laø neân taâm, thuyeát sau laø nhieàu taâm. Thuyeát tröôùc laø saùt-na, thuyeát sau laø töông tuïc. Ñoù goïi laø sai bieät. Luaän aáy tuy noùi nhieàu taâm noái tieáp nhau coù möôøi hai chi nhöng khoâng gioáng vôùi luaän naøy, bôûi vì luaän aáy ñaõ noù coù möôøi hai chi maø phaàn nhieàu laø phaùp rieâng bieät, hoaëc laø cuøng luùc daáy khoûi; luaän naøy ñaõ noùi coù möôøi hai chi ñeàu coù ñuû naêm uaån vaø thôøi gian ñeàu khaùc. Luaän Thi Thieát noùi: “Theá naøo laø Voâ minh? Nghóa laø taát caû phieàn

naõo cuûa quaù khöù.” Luaän aáy khoâng neân ñöa ra caùch noùi nhö theá, neáu ñöa ra caùch noùi aáy thì rôøi boû töï töông, neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Theá naøo laø Voâ minh? Nghóa laø phaàn vò cuûa phieàn naõo cuûa quaù khöù. Theá naøo laø Haønh? Nghóa laø phaàn vò nghieäp cuûa quaù khöù. Theá naøo laø Thöùc? Nghóa laø taâm noái tieáp phaùt sinh vaø baïn beø trôï giuùp cuûa noù. Theá naøo laø Danh saéc? Nghóa laø kieát sinh roài nhöng chöa daáy khoûi boán loaïi saéc caên nhö

Nhaõn..., naêm phaàn vò trung gian cuûa Luïc xöù chöa ñaày ñuû, ñoù laø Yeát - la -lam, AÙt- boä-ñaøm, Beá-thi, Kieän-nam vaø Baùt-la-xa-khö, laø phaàn vò cuûa Danh saéc. Theá naøo laø Luïc xöù? Nghóa laø boán saéc caên ñaõ daáy khôûi, Luïc xöù ñaõ ñaày ñuû chính laø phaàn vò Baùt-la-xa-khö, caùc caên nhö Nhaõn... chöa coù theå laøm nôi nöông töïa cho Xuùc, laø phaàn vò cuûa Luïc xöù. Theá naøo laø Xuùc? Nghóa laø caùc caên nhö Nhaõn... tuy coù theå laøm nôi nöông töïa cho Xuùc nhöng chöa bieát roõ söï sai bieät cuûa khoå-vui, cuõng chöa coù theå traùnh ñöôïc caùc duyeân toån haïi nhö chaïm vaøo löûa - chaïm vaøo dao-aên ñoà ñoäc-aên raùc röôûi, aùi aên uoáng-aùi daâm-aùi vaät duøng haõy coøn chöa hieän haønh, laø phaàn vò cuûa Xuùc. Theá naøo laø Thoï? Nghóa laø coù theå phaân bieät khoå-vui, cuõng coù theå traùnh ñöôïc duyeân toån haïi, khoâng chaïm vaøo löûa - chaïm vaøo dao, khoâng aên ñoà ñoäc-ñoà raùc röôûi, tuy ñaõ khoûi leân aùi aên uoáng maø chöa daáy khoûi aùi daâm vaø aùi vaät duøng laø phaàn vò cuûa Thoï. Theá naøo laø AÙi? Nghóa laø tuy ñaõ khoûi leân aùi aên uoáng-aùi daâm vaø aùi tieàn cuûa vaät duøng quyù baùu, nhöng chöa vì aùi naøy maø tìm kieám khaép nôi khoâng töø gian lao meät moûi, laø phaàn vò cuûa AÙi. Theá naøo Thuû? Nghóa laø do ba aùi maø tìm kieám khaép nôi, tuy traûi qua mhieàu nguy hieåm aùch naïn nhöng khoâng töø gian lao meät moûi, vaãn chöa khôûi leân nghieäp thieän - aùc vì quaû baùo cuûa vò lai, laø phaàn vò cuûa Thuû. Theá naøo laø höõu? Nghóa laø luùc tìm kieám cuõng khôûi leân nghieäp thieän - aùc vì quaû baùo cuûa vò lai, laø phaàn vò cuûa Höõu. Theá naøo laø Sinh? Nghóa laø ngay phaàn vò cuûa Thöùc hieän taïi, luùc ôû vò lai goïi laø phaàn vò cuûa Sinh. Theá naøo laø Laõo töû? Nghóa laø ngay phaàn vò Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc vaø Thoï hieän taïi, luùc ôû vò lai goïi laø phaàn vò cuûa Laõo töû. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: Voâ minh coù hai loaïi: 1. Söï vieäc laãn loän. 2. Söï vieäc khoâng laãn loän. Laïi coù hai loaïi: 1. Söï vieäc roõ raøng. 2. Söï vieäc khoâng roõ raøng. Voâ minh duyeân Haønh cuõng coù hai loaïi: 1. Suy nghó veà nghieäp. 2. Suy nghó song veà nghieäp.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 23 417

Haønh duyeân Thöùc cuõng coù hai loaïi:
1. Cuøng vôùi hoái haän.
2. Khoâng cuøng vôùi hoái haän.
Thöùc duyeân Danh saéc cuõng coù hai loaïi:
1. Thaâu nhieáp neõo ñaùng yeâu.
2. Thaâu nhieáp neõo khoâng yeâu thích.
Danh saéc duyeân Luïc xöù cuõng coù hai loaïi:
1. Tröôûng döôõng.
2. Dò thuïc.
Luïc xöù duyeân Xuùc cuõng coù hai loaïi:
1. Xuùc höõu ñoái.
2. Xuùc taêng ngöõ.
Xuùc duyeân Thoï cuõng coù hai loaïi:
1. Thaân thoï.

2. Taâm thoï.

Thoï duyeân AÙi cuõng coù hai loaïi:

1. AÙi daâm duïc.

2. AÙi tieàn cuûa ñoà vaät.

AÙi duyeân Thuû cuõng coù hai loaïi:

1. Kieán moân chuyeån.

2. AÙi moân chuyeån.

Thuû duyeân Höõu cuõng coù hai loaïi:

1. Noäi moân chuyeån.

2. ngoaïi moân chuyeån.

Höõu duyeân Sinh cuõng coù hai loaïi:

1. Saùt-naêng sinh.

2. Chuùng ñoàng phaân sinh.

Sinh duyeân Laõo töû, Laõo coù hai loaïi:

1. Laõo do maét maø thaáy.

2. Laõo do tueä maø thaáy.

Töû coù hai loaïi:

1. Saùt-na töû.

2. chuùng ñoàng phaàn töû.

Nhö trong kinh noùi: “Ñöùc Phaät baûo vôùi Tyø kheo: Xöa ta mang coû ñi ñeán taùn caây Boà-ñeà, ñeán nôi roài traõi coû ra maø ngoài ñeán kieát giaø, quaùn saùt thuaän-nghòch veà möôøi hai chi duyeân khôûi, döïa vaøo caùi naøy coù cho neân caùi kia coù, caùi naøy sinh cho neân caùi kia sinh, nghóa laø Voâ minh duyeân Haønh cho ñeán Sinh duyeân Laõo töû, Laõo töû dyteân saàu bi khoå öu naõo”.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 23 418

Hoûi: Theá naøo laø Boà-taùt quaùn saùt thuaän-nghòch veà möôøi hai chi duyeân khôûi? Ñaùp: Neáu duøng nhaân suy ra quaû thì goïi laø quaùn saùt thaän, neáu duøng quaû suy ra nhaân thì goïi laø quaùn saùt nghòch. Laïi nöõa, neáu töø vi teá ñi vaøo ñi vaøo thoâ thieån thì goïi laø quaùn saùt thuaän, neáu töø thoâ thieån ñi vaøo vi teá thì goïi laø quaùn saùt nghòch. Nhö thoâ vaø teá; nhö vaäy coù theå thaáy vaø khoâng theå thaáy, hieän thaáy roõ vaø chaúng phaûi laø hieän thaáy roõ, bieåu hieän roõ raøng vaø chaúng phaûi laø bieåu hieän roõ raøng, neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu nhôø vaøo gaàn maø quaùn saùt xa thì goïi laø quaùn saùt thuaän, neáu nhôø vaøo xa maø quaùn saùt gaàn thì goïi laø quaùn saùt nghòch. Nhö gaàn vaø xa; nhö vaäy ôû nôi naøy vaø ôû nôi kia, hieän roõ tröôùc maét vaø khoâng hieän roõ tröôùc maét, chuùng ñoàng phaàn naøy vaø chuùng ñoàng phaàn kia, neân bieát cuõng nhö vaäy. Hoûi: Trong kinh naøy noùi Voâ minh duyeân Haønh, taïi sao khoâng noùi Voâ minh nhaân Haønh? Ñaùp: Kinh khaùc cuõng noùi Voâ minh nhaân Haønh. Nhö kinh Ñaïi Nhaân Duyeân Phaùp Moân noùi: “Ñöùc Phaät baûo vôùi A-nan: Laõo töû coù nhaân nhö vaäy, coù duyeân nhö vaäy, coù ñaàu moái nhö vaäy, goïi laø Sinh.

Nhö noùi Sinh laø nhaân cuûa Laõo töû, cho ñeán noùi Voâ minh laø nhaân cuûa Haønh". Hoûi: Neân kinh tuy noùi laø Voâ minh nhaân Haønh, maø nhieàu kinh noùi Voâ minh duyeân Haønh, laø coù yù gì chaêng? Ñaùp: Neáu noùi Voâ minh nhaân Haønh thì chæ noùi veà haønh nhieãm oâ, neáu noùi voâ minh duyeân Haønh thì noùi chung veà Haønh nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ. Laïi nöõa, neáu noùi Voâ minh nhaân Haønh thì chæ noùi veà haønh coù toäi, neáu noùi Voâ minh duyeân Haønh thì chæ noùi veà haønh coù toäi - coù phöôùc vaø baát ñoäng. Laïi nöõa, neáu noùi Voâ minh nhaân Haønh thì vhæ noùi veà nhaân duyeân, neáu noùi Voâ minh duyeân Haønh thì noùi chung caû boán duyeân. Vì vaäy nhieàu kinh noùi laø Voâ minh duyeân Haønh. Hoûi: Vì sao chæ noùi Voâ minh duyeân Haønh maø khoâng noùi Haønh duyeân Voâ minh? Ñaùp: Cuõng caàn phaûi noùi Haønh duyeân Voâ minh maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát laø coù caùch noùi khaùc. Laïi nöõa, Voâ minh duyeân Haønh thì theá löïc tuøy thuaän gaàn guõi maïnh meû hôn, Haønh duyeân Voâ minh thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, Voâ minh duyeân Haønh thì nghóa aáy ñaõ ñöôïc quyeát ñònh, Haønh duyeân Voâ minh thì khoâng nhö vaäy, bôûi vì nghieäp höõu laäu cuûa A-la-haùn khoâng naûy sinh Voâ minh. Laïi nöõa, Haønh duyeân Voâ minh laø do söùc maïnh cuûa Voâ minh. Nhö trong kinh noùi: "Taùc yù khoâng ñuùng lyù do si meâ phaùt sinh cho neân coù theå daãn ñeán Voâ minh". Vì vaäy chæ noùi laø Voâ minh duyeân Haønh. Laïi nöõa, Haønh ñoái vôùi Voâ minh chæ coù nghóa veà

duyeân, Voâ minh ñoái vôùi Haønh thì coù nhaân vaø coù duyeân, cho neân chæ noùi laø Voâ minh duyeân duyeân Haønh. Laïi nöõa, trong kinh naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc thôøi gian, caùc uaån ôû phaàn vò tröôùc thì goïi laø Voâ minh, caùc uaån ôû phaàn vò sau thì goïi laø Haønh, nhaân tröôùc - quaû sau laàn löôïc chuyeån tieáp daãn daét nhau, cho neân khoâng noùi laø Haønh duyeân Voâ minh. Hoûi: Voâ minh laø duyeân noái thoâng sinh ra möôøi hai chi, vì sao chæ noùi Voâ minh duyeân Haønh? Ñaùp: Cuõng caàn phaûi noùi ñeán nhöõng chi khaùc maø khoâng noùi, thì neân bieát raøng caùch noùi naøy laø coù khaùc. Laïi nöõa, Voâ minh duyeân Haønh coù su theá hoaït duïng tuøy thuaän, nhöõng chi khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, Voâ minh duyeân Haønh coù xu theá hoaït duïng maïnh meû hôn haún, nhöõng chi khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, Voâ minh ñoái vôùi Haønh luoân luoân laøm duyeân gaàn, cho neân chæ noùi ñeán ñieàu aáy; ñoái vôùi möôøi chi nhö Thöùc... chæ laøm duyeân xa, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Nhö gaàn vaø xa; thì ôû nôi naøy vaø ôû nôi kia, hieän roõ tröôùc maét vaø khoâng hieän roõ tröôùc maét, chuùng ñoàng phaân naøy vaø chuùng ñoàng phaân khaùc, cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, Voâ minh laøm duyeân baát coïng cho Haønh, vì vaäy chæ noùi ñeán ñieàu aáy; cuøng vôùi möôøi chi nhö Thöùc... chæ laøm coäng duyeân, cho neân khoâng noùi ñeán. Laïi nöõa, trong kinh naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc thôøi gian, tröôùc sau theo thöù töï laàn löôït chuyeån tieáp sinh khoûi laãn nhau, neáu noùi Voâ minh duyeân Voâ minh thì khoâng coù tröôùc sau, neáu noùi Voâ minh duyeân Thöùc... thì chaúng theo thöù töï, cho neân chæ noùi laø Voâ minh duyeân Haønh. Hoûi: Trong kinh naøy noùi Haønh duyeân Thöùc, coù choã khaùc noùi Danh saéc duyeân Thöùc, nôi khaùc laïi

noùi Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc, ba caùch noùi nhö vaäy coù gì sai bieät? Ñaùp: Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà nghieäp sai bieät, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc truù sai bieät, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà sôû y-sôû duyeân sai bieät. Laïi nöõa, Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà luùc ban ñaàu daãn daét, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà luùc daãn daét roài ñeán giöõ gìn, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà luùc giöõ gìn roài ñeán taêng tröôûng. Laïi nöõa, Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà luùc noái tieáp sinh ra, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà luùc noái tieáp sinh ra roài ñeán an truù, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà luùc an truù roài ñeán tieáp nhaän caûnh. Laïi nöõa, Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà danh saéc cuûa nghieäp, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Danh saéc cuûa dò thuïc, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc laø noùi ñeán Danh saéc cuûa sôû y-sôû duyeân . Laïi nöõa, Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa neõo aùc, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa trôøi - ngöôøi coõi Duïc, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra

Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa coõi Saéc-Voâ saéc. Hieáp Toân giaû noùi: “ Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa Trung Höõu, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa Sinh Höõu, Haønh vaø Danh saéc duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà Thöùc cuûa boán Höõu”. Coù sö khaùc noùi: Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc nhieãm oâ, Danh saéc duyeân Thöùc vaø hai duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà Thöùc nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ. Nhö nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ, thì höõu phuù vaø voâ phuù, coù toäi vaø khoâng coù toäi, lui suït vaø khoâng lui suït, neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh duyeân Thöùc laø noùi veà duyeân Thöùc ôû phaàn vò cuûa chi duyeân, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Thöùc ôû phaàn vò cuûa chi Danh saéc, hai duyeân sinh ra Thöùc laø noùi veà Thöùc ôû phaàn vò cuûa chi Luïc xöù vaø phaàn vò sau. Hoûi: Trong kinh naøy noùi Thöùc duyeân Danh saéc, nôi khaùc laïi noùi laø Danh saéc duyeân Thöùc, hai loaïi naøy coù gì sai bieät? Ñaùp: Thöùc duyeân Danh saéc laø bieåu hieän taùc duïng cuûa Thöùc, Danh saéc duyeân Thöùc laø bieåu hieän taùc duïng cuûa Danh saéc. Laïi nöõa, Thöùc vaø Danh saéc laïi laøm duyeân cho nhau, nhö hai boù rau döïa vaøo nhau maø ñöùng, nhö voi - ngöïa - thuyeàn vaø ngöôøi cöôõi-ngöôøi ñieàu khieån laàn löôïc chuyeån tieáp döïa vaøo nhau ñeå ñeán ñöôïc nôi mình muoán ñeán. Thöùc vaø danh saéc cuõng laïi nhö vaäy, Thöùc laøm duyeân cho neân Danh saéc noái tieáp sinh ra, Danh saéc laøm duyeân maø Thöùc ñöôïc an truù, cho neân noùi hai chi naøy laïi laøm duyeân cho nhau. Laïi nöõa, Thöùc duyeân Danh saéc laø noùi veà luùc ban ñaàu noái tieáp, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà luùc tieáp tuïc sinh ra ôû phaàn vò sau. Laïi nöõa, Thöùc duyeân Danh saéc laø noùi veà luùc noái tieáp sinh ra thì Thöùc coù theå sinh ra Danh saéc, Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà söï noái tieáp sinh ra veà sau Thöùc döïa vaøo Danh saéc maø truù. Laïi nöõa, Thöùc duyeân Danh saéc laø noùi veà Danh saéc ñaõ sinh ra Danh saéc duyeân Thöùc laø noùi veà Danh saéc töï mình sinh ra. Laïi nöõa, Thöùc duyeân Danh saéc laø döïa vaøo tröôùc sau maø noùi, Danh

saéc duyeân Thöùc laø döïa vaøo cuøng luùc maø noùi. Hoûi: Trong kinh naøy noùi Danh saéc duyeân Luïc xöù, khoâng phaûi noùi laø taát caû höõu tình trong boán loaïi, nghóa laø Thai - Noaõn - Thaáp sinh vôùi caùc caên daàn daàn phaùt khoûi thì coù theå noùi Danh saéc duyeân Luïc xöù, höõu tình Hoùa sinh thì caùc caên phaùt khoûi mau choùng, laøm sao coù theå noùi Danh saéc duyeân Luïc xöù, höõu tình Hoùa sinh thì caùc caên phaùt khoûi mau choùng, laøm sao coù theå noùi Danh saéc duyeân Luïc xöù, chæ neân noùi laø Thöùc duyeân sinh ra Luïc xöù chaêng? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Kinh naøy chæ noùi ba loaïi chuùng sinh ôû coõi Duïc, chöù khoâng noùi chuûng loaïi Hoùa sinh cuûa coõi treân,

cuõng khoâng coù gì sai laàm. Neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Kinh naøy noùi chung caû boùn loaïi chuùng sinh cuûa ba coõi, nghóa laø loaøi Hoùa sinh luùc môùi thoï sinh, tuy ñaày ñuû caùc caên maø chöa maïnh meû nhanh nhaïy, veà sau daàn daàn taêng tröôûng môùi ñöôïc maïnh meû nhanh nhaïy. Luùc chöa maïnh meû nhanh nhaïy thì trong saùt-na thöù nhaát goïi laø chi Thöùc, saùt-na thöù hai veà sau goïi laø chi Danh saéc, ñeán phaàn vò maïnh meû nhanh nhaïy thì goïi laø chi Luïc xöù, vì vaäy kinh naøy noùi khoâng coù gì sai veà quan heä khoâng phuû khaép. Hoûi: Luïc xöù töùc laø thaâu nhieáp ôû trong Danh saéc, taïi sao laïi noùi laø Danh saéc duyeân Luïc xöù? Ñaùp: ñieàu naøy tröôùc ñaây ñaõ noùi, luùc boán saéc caên nhö Nhaõn… chöa phaùt khoûi thì goïi laø phaàn vò Danh saéc, boán caên phaùt khoûi roài coù ñuû Luïc xöù cho neân goïi laø phaàn vò Luïc xöù. Hoùa sinh tuy laø saùu caên phaùt khoûi mau choùng, maø chöa maïnh meû nhanh nhaïy thì goïi laø phaàn vò Danh saéc, luùc ñaõ maïnh meû nhanh nhaïy veà sau thì goïi laø phaàn vò Luïc xö, cho neân khoâng coù gì sai. Hoûi: Tronh kinh naøy noùi Luïc xöù duyeân Xuùc, Coù nôi khaùc noùi laø Danh saéc duyeân Xuùc, nôi khaùc laïi noùi hai chi naøy duyeân sinh ra Xuùc, ba caùch noùi nhö vaäy coù gì sai bieät? Ñaùp: Luïc xöù duyeân Xuùc laø bieåu hieän sôû y cuûa Xuùc, nghóa laø bieåu hieän taát caû vaät beân ngoaøi hoøa hôïp caàn phaûi nhôø vaøo beân trong, bôûi vì phaùp beân trong maïnh hôn cho neân chæ noùi ñeán sôû y, vì vaäy kinh naøy noùi laø Luïc xöù duyeân xuùc. Danh saéc duyeân Xuùc laø bieåu hieän tuøy taêng cuûa Xuùc, hai chi duyeân sinh ra Xuùc laø bieåu hieän sôû y vaø sôû duyeân cuûa Xuùc rieâng bieät. Laïi nöõa, Luïc xöù duyeân Xuùc laø noùi veà Xuùc cuûa neõo aùc, Danh saéc duyeân Xuùc laø noùi veà Xuùc cuûa trôøi - ngöôøi coõi Duïc, hai chi duyeân sinh ra Xuùc laø noùi veà Xuùc cuûa coõi Saéc - Voâ saéc. Laïi nöõa, Luïc xöù duyeân Xuùc laø noùi veà phaàn vò cuûa Xuùc, Danh saéc duyeân Xuùc laø noùi veà Xuùc hieän taïi, hai chi duyeân sinh ra Xuùc laø noùi veà Xuùc cuûa ba hoøa hôïp. Laïi nöõa, Luïc xöù duyeân Xuùc laø noùi veà phaàn Xuùc ôû phaàn vò Xuùc, Danh saéc duyeân Xuùc laø noùi veà Xuùc ôû phaàn vò tröôùc, hai chi duyeân sinh ra Xuùc laø noùi veà Xuùc ôû phaàn vò sau. Hoûi: Xuùc vaø Thoï cuøng sinh khoûi, vì sao kinh naøy chæ noùi Xuùc duyeân Thoï, chöù khoâng noùi laø Thoï duyeân Xuùc? Ñaùp: Caû hai tuy cuøng sinh khoûi maø Xuùc duyeân Thoï chöù khoâng phaûi laø Thoï duyeân Xuùc, bôûi vì söï tuøy thuaän maïnh hôn, nghóa laø Xuùc ñoái vôùi Thoï thì löïc tuøy thuaän maïnh hôn chöù khoâng phaûi laø Thoï ñoái

vôùi Xuùc. Nhö ñeøn vaø aùnh saùng tuy laø cuøng phaùt khoûi nhöng aùnh saùng nhôø

vaøo ñeøn maø toàn taïi vaø ñeøn nhôø vaøo aùnh saùng maø coù taùc duïng; ñieàu naøy cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, trong kinh naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc phaàn vò, phaàn vò truôùc goïi laø Xuùc, phaàn vò sau goïi laø Thoï, cho neân khoâng caàn phaûi vaën hoûi. Hoûi: Vì sao caùc uaån ôû phaàn vò tröôùc thì goïi laø Xuùc, caùc uaån ôû phaàn vò sau laïi goïi laø Thoï? Ñaùp: Bôûi vì phaàn vò tröôùc chöa coù theå phaân bieät ñöôïc söï sai bieät cuûa caûnh giôùi khoå - vui, chæ thích tieáp Xuùc ñoái vôùi caùc loaïi caûnh giôùi, cho neân noùi laø Xuùc. Phaàn vò sau coù theå hieåu roõ caûnh giôùi khoå - vui, traùnh xa nguy hieåm tìm ñeán choã yeân oån, cho neân noùi laø Thoï. Laïi nöõa, Tröôùc ñaây noùi Xuùc vaø Thoï tuy laø cuøng sinh khoûi maø Xuùc ñoái vôùi Thoï voán co löïc tuøy thuaän maïnh hôn, Xuùc laøm nhaân cho Thoï chöù khoâng phaûi laø Thoï laøm nhaân cho Xuùc, nhaân tröôùc quaû sau thì lyù aáy laø taát nhieân, do ñoù khoâng caàn phaûi vaën hoûi. Hoûi: Vì sao Xuùc tuøy thuaän Thoï maïnh hôn chöù khoâng phaûi laø Thoï tuøy thuaän Xuùc maïnh hôn? Ñaùp: Caàn phaøi nhôø vaøo caûnh tieáp xuùc môùi caûm Thoï ñöôïc thuaän - nghòch chöù khoâng phaûi laø caûm Thoï thuaân - nghòch roài môùi tieáp Xuùc vôùi caûnh, cho neân Xuùc ñoái Thoï thì söï tuøy thuaän laø maïnh hôn chöù khoâng phaûi laø Thoï ñoái vôùi Xuùc maø coù söï tuùy thuaän maïnh hôn. Ñaây laø döïa vaøo nghóa lyù cuûa duyeân khôûi maø noùi, chöù khoâng döïa vaøo nhaân caâu höõu töông öng ñeå noùi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.